У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ, 12. ЈАНУАРА 1902.

ГОД. XXVII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 7.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

Културно наслеђе Србије

О ПРИКАЗИВАЧКОЈ УМЕТНОСТИ.

(Наставак.)

Што је изашло да је пограничи камен за сценску уметност, то вреди, ма и не у потпуно истом смислу, и за уметност глумчеву: ограниченост, страх, бес, нежност и т. д. траже уз језичке тонове осећаја још и извесну игру цртама на лицу и покретима. Игра цртама на лицу и покретима у основном је свом облику исто тако одређена, као и језички израз у свом, али је разноврсна. Глумац ће морати одабирати, мораће, не с погледом на дејство лепоте него на дејство разговетности, унети у игру цртама и покретима неку мирноћу, које у тој мери нема на јави. Укрућени покрет страха мораће приказивач дуже држати, немирни покрет гнева мораће скратити. За почетника се каже, да не уме да хода и да стоји на позорници, то јест: хода сувише, без потребе и не може да стане. Око до душе схваћа брже него ухо, али и нерву вида треба оставити времена, да представи испосредује покрете, који се збивају у извесној даљини. Сметање у кретању, издржавање кретања може се претворити у позу, ако пређе потребну меру, но још већма, ако не ваља основни облик покрета. Игра цртама и покретима ваља пре свега на двоје да пази: на потребне размаке ради дејства у даљину, и на то, да уклони покрете без смера. У том се огледа мајсторија што избегава непотребно и случајно, да не би одузела вредност важном средству израза.

Како за меру у игри цртама и покретима има одређених граница, то доказују и националне разлике и особине. Талијанац сме својим земљацима мимског израза више дати него Немац, који није тако вешт говору цртама и покретима. Али што је потребно за око, још у већој мери вреди за ухо. Талијанац, Француз говори брзо, Немац пак лагано те није свикао брзо чути то му не допушта његов језик; што пак важи за мирноћу и разговетност говора цртама и покретима, важи још у већој мери за језик.

Изговарати треба разговетно! Е хајде да видимо, шта значи то. Говори ли човек разговетно, кад не прогута ни један слог, кад сваком самогласнику и сугласнику даде његово право? Не, то није доста, нарочито не за дејство у даљину. Израз је парадоксан, али има оптике за ухо. Ни у обичном се говору не разуме свака реч једнако; слушалац похвата неколико одређених главних речи, понајвише тек слогова, па у својој представи конструјише мисао онога, који говори. Али као што око у исто време само одређену, простором ограничену слику може да даде представи, тако и ухо. Отегне ли се реченица, која служи на то, да се мисао изрази, преко дозвољене мере, онда слушалац није кадар ухватити смисао. Доказа за то даје у многим случајевима певана реч. И крај најразговетнијег изговора чујемо само речи једну за другом а не можемо да схватимо смисао, јер су речи по времену далеко једна од друге. Оптика уха — ако је слободно још једаред употребити тај парадоксни израз — не може да обухвати реченичну слику у неприродном њену простору. Но та је оптика потчињена још неком другом важном закону: ритму. Ритам није метрична мера слогова, него то, да је слог, који носи смисао, вођа мисли; у речи основа, у ре-

ченици главни нагласак у низу, често уплетених реченицâ главна реченица. До тога ритма мора слушалац доћи, ако му ваља без муке мисао онога, који говори, довести до своје рођене представе, управо реконструјисати је. Тај ритам је веома особен; то се најбоље види, кад човек научи који језик; последњи ће свладати ритам. А да се та његова особеност нарочито јавља у узвишеном позорничном језику, доказује то, што још ни једном глумцу није пошло за руком, дуго се одржати у ком другом језику, да ли у материнском.

(Свршиће се.)

ЛИСТИЋ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„**Краљ Лир,**“ трагедија у пет чинова, од В. Шекспира, први чин превео др. Лаза Костић, прву половину трећега чина А. Хаџић, а све друго др. Ј. Д. Стефановић. За српску позорницу удесио А. Хаџић.)

Да се не би могло рећи за сезону, да је прошла без и једног класичног дела, морао се у последњи час наћи на белези Шекспиров „Краљ Лир.“

Ако икоје Шекспирово дело тражи не само многобројан него и ексквизитан персонал, у том се ниједно не може мерити са „Краљем Лиром“. За њ врло добро вели Хервег, да је die an Conflicten reichste Tragödie Schakespeare's. Видимо, вели, оца против кћери, кћери против оца, оца против сина, сина против оца, брата против брата, пашанца против пашанца, сестру против сестре, жену против мужа, владара против клетвеника, слугу против господара, задевицу странака у земљи и помоћ из туђине, а као основни тон целине најнемотивованијом детињом незахвалношћу мотивовано лудило главнога јунака. Па кад се у нас зарад репутације класичара изведе на мегдан баш „Краљ Лир“, доказ је, да имамо добру десетину све по избор делија, који су на снажним плећима кадри понети то обиље уметничке материје.

Дванаеста је година, како се „Краљ Лир“ „са новом поделом улога први пут“ јавио на новосадској позорници а ово му је био сад четврти пут да се давао. Сва је четир пута Ружић био Лир, Добриновић Будала, Лукић Глостер, Тинка Лукићка Гонерила, Сара Бакаловићка Регана а Милка Марковићка Корделија. Спасићу је ово био трећи Кент, Васићевићу трећи Едмунд а тај одлични ансамбл допунио је сад гост Барјактаровић као Едгар.

У својој духовитој студији „Shakespeare's Mädchen und Frauen“ а у одељку о Лировој мезимици изрече генијални Хајне међу осталим, да је свакако незгодна ствар, критиковати Шекспира, њега, из чијих нам се речи непрестано у сусрет смеје најоштрија критика наших рођених мисли и дела, а нарочито да га готово не може пресудити у „Краљу Лиру,“ тој трагедији, у којој му се геније уздигнуо до највртоглавијих висина. Уз каутелу доброга старога Овидија Si licet exemplis in parvo grandibus uti чисто бих да применим Хајнове речи на поменуту опробану легију наших уметника заједно са новим јој — дај Боже сталним — прирастом, али ми се ту на пут испречило оно неколико грешака, што их овога пута понесе на души памтиља у двоје троје њих. Ако ико, Шекспир пре свега тражи савесност, иначе хоће љуто да се освети. Озбиљан уметник треба с том напоменом и да леже и да устаје. Невиним ће зацело бити криво, што се кривци овде не именују, али каогод што је њима те ноћи после приказа чиста савест била најмекше узглавље, исто су тако делинквенти довољно кажњени тим, што су били осуђени — правити од јастука гајде. Шат их то научи и . . . ијетету према Шекспиру, какав имадосмо прилике видети и респектовати веома уважени А. Хаџић и ја у талијанске дружине Ермета Законија у бечком Carltheater'у крајем нашег септембра године 1897, кад се оно преносиле мошти бесмртнога Вука Ст. Караџића са бечког Светог Марка пред београдску саборну цркву.

Г

(**Бранислав Ђ. Нушић**). Мило нам је, што можемо у нашој средини поздравити драгог нам госта г. Бранислава Ђ. Нушића, који је на позив управе нашег народног позоришта дошао, да буде присутан на данашњој премијери своје „Пучине“, драме у 4 чина, црпене из друштвеног живота београдског. Г. Нушић познат је нашем свету као одличан драмски писац. Његова позоришна дела: „Протекција“, „Обичан човек“, Иво кнез од Семберије“, „Тако је морало бити“, – успела су и на нашој позорници сјајно, па се тако надамо поуздано, да ће и „Пучина“ освојити и нашу публику, и то тим пре, што и управа нашег позоришта, а тако исто и сви суделачи у тој драми уложили су све знање и умење своје, да замишљаји песникови добију свога правога израза и значаја на позорници.

КРАЉ. СРП. НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(**Репертоар за месец децембар 1901.**) У Кр. Српском Народном Позоришту у Београду приказани су у месецу децембру ови комади: У суботу 1. први пут и у недељу, 2. децембра по други пут: „Пучина“. — У недељу: 2. децембра дневна представа: „Ивкова слава“. — У уторак 4. децембра: „Разведимо се“ (Сипријена). — У четвртак, 6. децембра: „Ивкова слава“. — У суботу, 8. децембра: „Птичар“, оперета у 3 чина. — У недељу, 9. децембра, дневна представа: „Пана Циганка“. — Вечерња представа: „Деведесет трећа“. — У уторак, 11. децембра: „Отело“. — У четвртак, 13. децембра: „Тата-Тото“, водвиљ у 3 чина, с певањем. — У суботу, 15. децембра, први пут: „Закон“ (La robe rouge). — У недељу, 16. децембра, дневна представа: „Лондонски просјаци“. — Вечерња представа: „Закон“ (La robe rouge). (По други пут.) — — У уторак, 19, децембра: „Воз за шетњу“. — У четвртак, 20. децембра: „Мадам Сан-Жен“. Госпођица Љубица Теодосијевићка приказује „Катарину Ипше“ на ангажман. — У суботу, 22. децембра: „Микадо или један дан у Титипу“. Јапанска оперета у 2 чина. — У недељу, 23. децембра, дневна представа: „Мадам Сан-Жен“. — Вечерња представа: „Микадо или један дан у Титипу“. — У уторак, 25. децембра: „Пут око земље за осамдесет дана“. — У среду, 26. децембра, двевна представа: „Потера“. — Вечерња представа: „Љиљан и Оморика“. — У четвртак, 27. децембра, дневна представа: „Чича Томина колеба“. — Вечерња представа: „Гејша. Историја једне јапанске чајџинице.“ Велика костимска оперета у 3 чина. — У суботу, 29. децембра: „Драмске лудорије“. — У недељу, 30. децембра, дневна представа: „Црвени буђелар“. — Вечерња представа: „Смрт Стевана Дечанског“.

ПОЗОРИШТЕ.

(**Прослава десетогодишњег глумовања Д. А Гинића у Мостару**) Чланови српске позоришне дружине Д. А. Гинића прославили су у Мостару прошлога месеца десетогодишњицу глумачког рада свога управитеља Д. А. Гинића. Тога вечера давао се „Хајдук Вељко“, историјска драма с певањем, од Ј. Драгашевића. У том комаду ступио је слављеник пре десет година први пут на позорницу. Из Мостара отишла је позоришна дружина Д. А. Гинића на Цетиње, где сад даје представке.

(**Милијонарка — глумица**) Француски глумац Le Bargy тако је срећан, да је за жену добио не само лепу девојку из одличне породице, него и врло богату, наиме милијонарку. Но лепа женица није се само заљубила у глумца, него и у његову уметност, па је против воље његове ступила на позорницу. Цео Париз је похитао, да види милијонарку глумицу, како ће се показати на позорници. Она је постигла тако сјајан успех, да сад хоће и даље да глуми на велико негодовање париских глумица, које су у њој нашле опасну конкуренткињу.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(**Ред позоришних представа.**)

У суботу. 12. (25.) јануара први пут: „**Пучина.**“ Драма у 4 чина, написао Бранислав Ђ. Нушић.

У недељу, 13. (26.) јануара: „**Иво Кнез од Семберије.**“ Историјски фрагменат у 1 чину, написао Бранислав Ђ. Нушић. — За тим: „**Карлова тетка**“. Шала у 3 чина, написао Т. Брандон, с енглеског.

ИЗДАЈЕ УПРАВА СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

46. Представа. **У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.** **Ван претплате.**

ПРЕДСТАВА С ОБАЉЕНИМ ЦЕНАМА.

У Новом Саду, у суботу, 12. (25.) јануара 1902.

ПРВИ ПУТ:

ПУЧИНА.

Драма у 4 чина, написао Бранислав Ђ. Нушић. — Редитељ: Спасић.

ОСОБЕ:

Владимир Недељковић — — Спасић.
Јованка, његова жена — — М. Марковићка.
Олгица, њихова кћи — — Митица Марковић.
Јован Недељковић — — — Николић.
Марија, његова жена — — М. Тодосићка.
Доктор Ружић — — — — Васиљевић.
Госпођа Живковићка — — Д. Васиљевићка.
Госпођа Николићка — — Д. Николићка.
Станковић — — — — — Диниħ.
Марко Митровић — — — Добриновић.
Катица, собарица код Владимира — — — — — К. Виловчевица.
Момак из министарства — Илкић.
Догађа се у кући Владимировој у Београду.

У недељу, 13. (26.) јануара: **„Иво кнез од Семберије“**. Историјски фрагменат у 1 чину, написао Бранислав Ђ. Нушић. — За тим: **„Карлова тетка“.** Шала у 3 чина, написао Т. Брандон, с енглеског.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру и у I. спрату: 6 круна. — Седиште у паркету у I. и II. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште у VII—XII. реду: 1 круна. — Седиште на балкону у I. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду: 60 пот. — Стојање у партеру: 80 пот. — Стојање на I. галерији: 60 пот. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ђаци и војници до наредника: 40 потура.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића најдуже до 11 сах. пре подне.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Поповића, а у вече од $6\frac{1}{2}$ сата на каси.

Болује: Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ а свршетак у $10\frac{1}{4}$ сахата.

Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића у Новом Саду.